

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ В ГАЛУЗІ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ МІСТА

На наявність проблем професіоналізації в галузі історико-культурної спадщини міста вказує те, що за усієї діяльності широкого кола фахівців в розгалуженій державній галузевій інфраструктурі (заклади, установи, асоціації, комітети, комісії тощо) та різноманітних громадських організаціях доводиться спостерігати наростання варварського ставлення широкого загалу до історико-культурної спадщини міст України – коли охоронні знаки та договори абсолютно не забезпечують ту чи іншу пам'ятку ні від руйнування, ні від псування графіті чи рекламними вивісками, ні від добудов мафів до неї, ні від підпалів тощо.

Тобто в організаційно-діяльній площині присутні якісь чинники, які зводять нанівець увесь наявний та створюваний надалі фаховий потенціал, – і саме їх варто виявити та проаналізувати, щоб зрозуміти актуальні зміни в програмах підготовки фахівців в історико-культурній спадщині міст.

У процесі пошуку відповідей на запитання про руйнівні організаційно-діяльнісні процеси привертають увагу наступні аспекти:

1. Дедалі більше нищиться людський вимір міст України – повсякчас спостерігаємо скорочення пішохідного руху, обмеження простору, творення нових перешкод і бар'єрів, шум, забруднення, ризику нещасних випадків та нехтування історичної функції міст як місця зустрічі і соціальної взаємодії [1, с.13], тобто якість життя в містах усебічно погіршується, бо «в процесі забудови керуються масштабами, що їх люди навряд чи спроможні сприймати як зручні і наповнені змістом» [1, с.65].
2. Дедалі більше відчувається вплив загальної кризи професіоналізму [3, с.105], що породжує «невігластво, яке межує зі злочинністю» [6, с.37].
3. Широка громадськість залишається байдужою, і здебільшого навіть не помічає самого факту існування історико-культурної спадщини, а тим більше не

усвідомлює її впливу на власну якість життя, не усвідомлює місто як простір, який «забезпечує функціонування механізмів передачі культурної спадщини» [7, с.158] тим, що синтезує архітектуру, інфраструктуру, комунікацію, інтелектуальне середовище, інформаційні ресурси, темпоральність, формуючи уявлення містян про те, «ким вони є чи мають намір бути» [2, с.39].

4. Голос професійної спільноти залишається непочутим – і процеси нищення пам'яток перетворюються на інфопривід для спекуляцій суспільною думкою з боку тих чи інших політичних сил, які створюють собі імідж захисників культурної спадщини [5], але насправді лише пост-фактум переймаються втратами історико-культурної спадщини замість вирішувати наявні проблеми (що цілковито до снаги, бо увесь період незалежності України перебувають у владних колах).

Тоді основною проблемою професіоналізації у збереженні історико-культурної спадщини міста видається її вузькість та замкненість сама на собі (фахівці спілкуються, здебільшого, лише в фаховому середовищі, а при підготовці фахівців у збереженні спадщини не розглядаються перетини з суміжними професіями – наприклад, організатор соціо-культурних заходів, історик моди, еколог, соціолог, геолог, логіст, ландшафтний дизайнер, садівник, актуарій, психолог, психотерапевт, гігієніст, антрополог тощо). Іншими словами, спостерігаємо брак залученості широких верств населення на до-професійній стадії (адаптація до професії, самоактуалізація у професії) [4], та консолідованого суспільного запиту на високу якість життя внаслідок повернення належної ролі людського виміру міст, і простору комунікації, зокрема.

Якщо широкому загалові стануть зрозумілішими кореневі причини міського неврозу, серед яких є і якість міського пейзажу, то попит на діяльність фахівців в галузі історико-культурної спадщини міста суттєво збільшиться, а тому і простір професіоналізації розшириться. Так, Йен Гел стверджує, що «на вузьких вуличках і в малих просторах ми бачимо будівлі, деталі життя й побуту, людей – і все це зблизька. Ми відчуваємо, як стаємо учасниками чогось нового. Будівлі різноманітні, активність теж насичена... Ми сприймаємо усе побачене як щось дружнє, особисте, гостинне», протиставляючи такий міський пейзаж іншому, в якому «відстані та

споруди велитенські ..., погляду немає за що зачепитися... Таке міське середовище ми сприймаємо як безлике, формальне й байдуже» [1, с.63]. Аналогічну думку знаходимо і у Філіппової: «одноманітні багатоповерхові будинки можуть викликати відчуття дискомфорту, безпорадності» [7, с.156]. Додамо до цього транспортну втому [2, с.39] і тенденції до спілкування заради спілкування, а не збагачення, переважання масової культури над елітарною, та порушення темпоральності [7, с.156] – і отримуємо погіршення «смаку міського життя», поширення неврозів.

Серед окремих спроб змінити ситуацію – активізувати містян як суб'єктів, що трансформують середовище існування, на шанування, збереження, примноження історико-культурної спадщини своїх міст, їх самобутності, цілісності, безпеки, здоров'я та неповторності вирізняється тривалістю, масштабністю та знаністю лише проект «Майстерня міста» (<http://www.urban-project.lviv.ua/ua/gtz-projects/robota-z-gromadskisty/maisternia-mista>). Вважаємо, що головною запорукою успіху цього проекту є співпраця міської ради з Німецьким товариством міжнародного співробітництва та федеральним міністерством економічної співпраці та розвитку Німеччини, тобто поєднання політичної волі зі структурованим досвідом та прозорим фінансуванням.

Аналогічні починання в інших містах України, зокрема, Києві – «PRO місто» (<https://www.facebook.com/promisto.fest/>), «Kyiv Urban Fest» (<https://www.facebook.com/kyivurbanfest/>) та <https://www.facebook.com/groups/828137400592616/about/>), Одесі – «Мой дом – Одесса» (<https://www.facebook.com/groups/moidomodessa/>) були (є) цілковито громадськими і не знаходили (-ять) ні політичної волі з боку міської ради, ні готового структурованого досвіду, ні прозорого фінансування – і тому результати їх діяльності «розчиняються» в інфочаспросторі.

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Виходячи з розуміння, що фахівці в історико-культурній спадщині в процесі діяльності мають справу на додачу до суто фахових також з організаційно-діяльнісними аспектами взаємодії, варто передбачити спецкурси/факультативи, програми підвищення кваліфікації, які розвивають навички міжособистісної

взаємодії із врахуванням ризику стикнутися з низьким рівнем культури та відсутністю політичної волі представників органів самоврядування.

2. Включити до програм підготовки фахівців практичні завдання з розробки та курації ними проектів/програм роботи з населенням для розширення волонтерського руху довкола вивчення, збереження, популяризації історико-культурної спадщини міст.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ген, Йел. Міста для людей / Йен Гел; переклад з англійської Ольги Любарської. – К.: Основи, 2018. – 280 с., фото
2. Григорчук В.Т. Міська музична культура: сутність, характеристики та функції – с.37-42 [Електронний ресурс] – Режим доступу: [file:///C:/Documents%20and%20Settings/Method%20Department/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/53-348-1-PB%20\(3\).pdf](file:///C:/Documents%20and%20Settings/Method%20Department/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/53-348-1-PB%20(3).pdf)
3. Корвінська В.О. Криза професіоналізму та інформаційна криза в глобальному соціоінституційному просторі / В.О. Корвінська, В.Г. Яременко // Український соціум, 2011 № 3(38) – с.105-114. Режим доступу http://nbuv.gov.ua/UJRN/Usoc_2011_4_10
4. Маркова А.К. Концепція професіоналізації [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/otvetrud/38>
5. Марченко Олена. ТОП київських пам'яток архітектури, які зникли за часів незалежності // Інформаційно-аналітичний бюлетень «Київське слово», березень 2018; с.5
6. Смолій В.А. Історико-культурна спадщина України: переміщення, втрати, перспективи повернення / В.А. Смолій // Вісник Національної академії наук України, 2016, №2 – с.33-39
7. Філіппова Т.О. Антропологічний вимір міста. – с. 154-159 // Гуманітарний вісник ЗДІА. 2015. №60

Роман Зінкевич, Святослав Іваньо

(Львів)

СФРАГІСТИКА ГАЛИЦЬКИХ І ВОЛИНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ XI – XV СТ.

Сфрагістика галицьких і волинських земель XI-XV ст. є доволі складним етапом для вивчення, адже відомостей чи відповідних матеріалів до наших днів дійшло не так вже і багато, що й заважає детальніше досліджувати білі плями та